

POSZUKIWANIA SUROWCÓW MINERALNYCH W KARPATACH

(Streszczenie referatu)

Treścią niniejszego referatu jest krótka charakterystyka regionu karpackiego z punktu widzenia surowcowego oraz związanych z nim problemów poszukiwawczych. Rozważania dotyczą surowców stałych z wyłączeniem złóż soli kamiennej, które dotychczas wchodziły w zakres prac Zakładu Soli Instytutu Geologicznego w Warszawie. Z surowców metalicznych omówiono wystąpienia syderytów, rud manganowych, minerałów miedzi, arsenu, cynku, ołowiu oraz rud boksytowych.

Mimo wykonania szeregu robót poszukiwawczych w okresie międzywojennym i powojennym wykazujemy mały stopień poznania syderytów karpackich. Badania wykonane w ostatnich latach wykazały, że syderyty charakteryzują się swoistymi cechami petrograficznymi, chemicznymi i geochemicznymi. Na podstawie tych kryteriów należy dążyć do wyodrębnienia spośród serii syderytowych określonych horyzontów rudnych, które po-

winny być przedmiotem badań z punktu widzenia ich przemysłowej wartości.

Tlenkowe rudy manganowe, dość często ujawniające swą obecność w strefie wietrzenia, przechodzą z głębokością w odmiany węglanowe. Znaczne zapląszczenie, nieregularne wykształcenie oraz niska zawartość Mn powodują, że ich znaczenie przemysłowe jest problematyczne. Wyjątek stanowią liasowe wapienie manganonośne płaszczowiny reglowej, które po stwierdzeniu dostatecznych zasobów mogą stanowić przedmiot eksploatacji górniczej.

Jednym z bardziej interesujących zagadnień mineralizacji kruszcowej w Karpatach jest sprawa wystąpień minerałów miedzi w pstrych marglach górnokredowych. Sygnalizacje o ich wystąpieniach są coraz częstsze. Biorąc pod uwagę znany fakt koncentrowania się miedzi w osadach czerwonych, można przypuszczać, że również w Karpatach przejawy te będą miały szerszy zasięg.

Wyjaśnieniu powinna ulec sprawa mineralizacji kruszcowej w okolicy Baligródu, opisana w okresie międzywojennym przez prof. M. Kamińskiego, a poszerzona i uzupełniona badaniami A. Ślaczki i B. Ostrowickiego. Stwierdzony tam zespół mineralny (realgar, galena, sfaleryt) wskazuje na niskotemperaturowy charakter tej mineralizacji.

Nowym zagadnieniem, dotychczas nie opracowywanym, jest problem poszukiwań na terenie Karpat rud boksytowych. Najbardziej prawdopodobnymi obszarami występowania tych surowców jest pieniński pas skałkowy oraz utwory kontaktowe fliszu podhalańskiego z wapiennymi utworami serii reglowej.

Do najzasobniejszych surowców w Karpatach należą surowce skalne. Wystąpienia ich są ogólnie znane, natomiast nie zawsze jest znana ich dokładna lokalizacja oraz jakość. Prace najbliższego okresu powinny zmierzać do ścisłej rejestracji wystąpień tych surowców oraz rozpoznania ich jakości w celu uzyskania danych do świadomego wyboru poszczegól-

nych obszarów i surowców do właściwej dokumentacji geologicznej. Do bardziej skonkretyzowanych zagadnień z zakresu surowców skalnych należy problem skał diatomitowych odkrytych ostatnio przez J. Kotlarczyka.

Ze stałych surowców energetycznych szczególnego znaczenia nabierają ostatnio karpackie łupki bitumiczne. Dotychczasowe prace skoncentrowane na łupkach serii menilitowej dostarczyły podstaw do podjęcia prac o charakterze złożowo-dokumentacyjnym. Należy przypuszczać, że prace te stworzą podstawy do rozwoju zupełnie nowej gałęzi przemysłu w Polsce.

W referacie poruszono jedynie zagadnienia surowcowe o bardziej zarysowującym się znaczeniu przemysłowym. Zagadnienia te nie są tak efektowne jak na innych obszarach Polski, niemniej region karpacki dysponuje nieprzebranym bogactwem surowców ubogich i pospolitych, z których należy wybrać najlepsze. Jest to jedno z naczelných zadań geologii złożowej w Karpatach.